కవినాథ విలాసములో
వెలకు దొరకు గ్రంథములు.

1 కథలపాలిక	0-6-
2 ఉదయలక్ష్మి	0-8-
3 గుణమంజరి	0-6-
సువర్ణశృంఖల	0-8-0
చంద్రవదన	0-8-0
6 ఆనందసాగరము	0-6-0
7 రామలక్ష్మణదేశయాత్ర	0-4-0
8 కన్యకాపరమేశ్వరీనాటకము	0-6-0
9 దుర్యోధనాభిమాన నాటకము	0-8-0
10 త్రిలోకసుందరినాటకము	0-8-0
11 చంద్రహాసనాటకము	0-12-0
12 కళావిలాసము	0-4-0
13 నీతివాక్యామృతము	0-4-0
[illegible]లగోళ్ళ	0-4-0
[illegible]ంతచరిత్ర	0-4-0

శ్రీ

సత్యవాక్యము.

ఇది

హనుమత్సూర్యకవులచే

రచియింపఁబడినది.

పబ్లిషరు

కొత్తపల్లి సుందరరామయ్య.

1 వ కూర్పు 1000 ప్రతులు.

ఏలూరు

రామమోహనముద్రాక్షరశాల

1914

వెల 0-0-6 లు.

శ్రీ

సత్యవాక్యము.

సత్యమనఁగా నందఱకుఁ దెలిసినట్లెయున్నదిగాని యేరీతిగాఁదెలిసినది యనుశంకకు సందు గలదు. సత్యమనఁగా నబద్ధమాడకుండుట అబద్ధమనఁగా—ఒక విషయము దానుజూచి దానినే తనవిరోధులకుహానికలుగులాగునమార్చిచెప్పుట యబద్ధమనవచ్చును. ఒకపుత్ర

గొప్పకులమునఁ బుట్టినాఁడని గుణ

లుండఁగను, ఎవ్వరో దుర్మార్గులు దొం
గిలించి యుండుదురు" అని పల్కితి
మా యిదియు నబద్ధమే. ఇట్టివెన్ని
యోఁగలవు. సత్యమనినను నిజ మ
నినను నొక్కయర్థముగ నేవాడుకొ
నుచున్నాము. నిజమనఁగా ఉన్నది
యున్నట్లు చెప్పుట కూడ నగును.
సత్యమనఁగా నెన్నిరీతులనైన ను
న్నది. ఇచ్చెదనని ఇవ్వకుండుట
నసత్యము క్రిందఁ జెప్ప వచ్చును.
అసత్యము=సత్యము కానిది. మన
వలెఁగాక కొందఱు సత్యము తప్ప

గుణాగుణములకుఁ గులములోఁబని లేదు.

మని వ్రతముపట్టి యుందురు. తన
కొడుకు సంగతి యైనను భార్యావి
షయమైనను ప్రాణము పోవునను
కాలముకోఁగూడ వారు సత్యము
తప్పి యబద్ధమాడరు. ఇట్టి వారల
లోఁ బూర్వముహరిశ్చంద్రుఁడుం
డెను. మనము మనలో నెవ్వరికై
న నప్పుపడిగాని యిచ్చెదనని చె
ప్పికాని ధనముగలనాఁడు మిన్ను
మన్ను గానక తిరిగి పేదవారమై
"యిప్పుడు నాచేతఁ దమ్మిడి లేదు
నే నెక్కడనుండి తెచ్చి యిచ్చెద"

ఉదా— పెద్ద టెంకవలనఁ బుట్టిన తాటి

నని చేతులు నలుపుదుము ఇదియు
సత్యమే యగును. అనినమాటతప్ప
కుండుటసత్యమన్న మాటయే. హరి
శ్చంద్రుఁడు రాజ్యము పోయినను
గొడుకు చచ్చినను, భార్యనురాజ
భటులు శిక్షించుచున్నను విశ్వా
మిత్రునకుఁ దానుప్రభువై యున్న
పుడిచ్చెద ననిన సొమ్మిచ్చుటకే
ప్రయత్నించినాఁడు. కాఁబట్టియే
సత్యహరిశ్చంద్రుఁడనివానినిబిలు
తురు. ఇతఁడెట్టివాఁడో ఎన్నికష్ట
ములు పడినాఁడో మీరు పుస్తకము

చెట్టుతననీడ నొకరుని నిలిపియెండ వేళఁ

లలో(జదివి నాటకములలో(జూ
చియున్నాగ. సత్యమును గురించి
మీరు తీరిక చేసికొని కాగితము
కలము చేత(బట్టి దినదినమును మ
నస్సులో నూహించుకొని "ఇది
సత్యము, ఇట్లు చేసిన నసత్యము"
అని వ్రాసి పెట్టుకొనుడు. దినము
కొక్కటి చొప్పున నేడాదికి ము
న్నూటయరువది సత్యవిషయము
లు వ్రాయ వచ్చును. లోకమును
జూచి వేయియసత్య విషయములు
వ్రాయ వచ్చును. దీనివలన ఫలమే

గాపాడలేరు. ఛమతల యుధ్రతి గింజలో

మి? అనియడుఁగఁగూడదు. దేనిని మన మాచరించిన సౌఖ్యము కలుగునో దేనిని జేసినఁ గష్టదశ వచ్చునో యెఱుకపడును. పెద్దపెద్ద సంగతులు మీతో నిప్పుడు నేను జెప్పఁదలఁచుకొనలేదు. ఏమి చెప్పఁదలఁచుకొంటిని? మీరు సత్యము బల్కిన వారిలో హరిశ్చంద్రుఁడను రాజు నొకనిని బాగుగా వినియున్నారు "ఇతఁడు మగవాఁడు కావునఁ జెల్లించుకొన్నాఁడని" మీరు తలఁపవచ్చును. ఆఁడుదికూఁడ సత్యవా

బాట్టిన మట్టి చెట్టు ఘూద్రక షుఁఠము

క్యమువలన మేలుచెందినదనియొక
కథ జెప్పుచున్నాఁడను. సత్యము
నకు మగవాఁడేమి యాఁడుది యే
మి? మనము మగవారము కామా
మనమేల చెల్లించు కొన రాదు.?
న్యాయ స్థానములకెక్కి బోనలో
“నేను దేవుని యెదుట నిజము జెప్పె
దను, అంతయు నిజము జెప్పెదను.
అబద్ధము చెప్పను” అని ప్రమాణ
ముచేసి తప్పుసాక్ష్యములియ్యనేల?
ఎట్లలవాటు చేసికొనిన నట్లలవా
టగును. సాధకమున బనులు సమ

బాలించుచునుక రాజును, వానిరథములను

కూరు ధరలోన విశ్వదాభిరామ
వినురవేమ.

పూర్వకాలమునదశరథుడనువ
లెనయొకరాజునకు జాలదినములు
కొడుకు, కొమార్తెలు లేకపోయిరి ద
శరథుడు రాముని తండ్రి పూర్వ
కాలమనగాజరిగిపోయినకాలము
కొన్నిపదములు మనకు వానియర్థ
ములు తెలిసినట్లె యుండును. వి
చారింపబోయితిమా తడబడు
చుందుము అసంగతమీరు మన
స్సులో నుంచుకొనుడు "తిట్టినా
గుట్టములదండును, ఏనుగులగుంపును,

నూ తిమ్మిర్యాసాం" యామము తిట్టుట యున మీా రెండుఁగుడుపు తిమ్ముర్తి యచనేను. అదియొక యుఁతపదమని-అల్లుకాడు. తిమ్మురి వించుట. అల్లే కొడుకు కొమ్మయనుపదములు. కొమ్మ+చెట్టు యొక్క శాఖ. కొమ్మ+అఁడుది, భార్య. స్త్రీసంతానము. కూఁతురు. అనాధ్రనిమ్చను. దశరథమహారాజువలెనె పుత్రకామేష్టిచేసెను. పుత్రులను గోరి చేసిన యజ్ఞము పుత్రకామేష్టియనఁబడు

సేనానాయకులను వేలకొలఁది సేనను

ను. వెనుక నిష్ఠియజ్ఞములవలన ద
శరథునకు నలుగురు కొడుకులు గ
లిగిరి. ద్రుపదరాజునకు కొడుకొ
క్కడును గూతురొక్కతెయును గ
లిగిరి. దశరథుని యజ్ఞములో
కొడుకులు నిప్పుల గుండములో
నుండి రాలేదు. ఒకపాయసపాత్ర
మువచ్చినది. దానినిభుజించిన కౌ
సల్య, కైక, సుమిత్రలు రామ ల
క్ష్మణ భరతశత్రుఘ్నులను గనిరి.
ద్రుపదరాజుచేసిన హోమగుండము
లో నుండియే దృష్టద్యుమ్నుడు

దన నీడ నిచ్చి యాదరించును.

ద్రౌపదియుఁ బుట్టెరి. ద్రౌపదిని గు
ఱించి మీకుఁ జెప్పియుంటిమి. ఎప్పు
డు? వీరస్త్రీల చరిత్రము వ్రాసి
నప్పుడు. ఈరీతి నేపయి రాజునకు-
నే రాజనఁగా, మీకు జ్ఞాపకము
న్నదా; కొడుకు కొమ్మలు లేకపో
యినవాఁడు ఈపాట్లల మగధరా
జని వానిని పిలుచు చుందుము.
మగధరాజునకుఁ గొడుకు, కూఁతు
రు కలిగిరి. వారిచరిత్రమును మని
ము చెప్పుకొందము. ఆమెకు మద
నరేఖయని పేరు పెట్టిరి. అన్నయుఁ

భూమియు నాకాశమును సముద్రములును

జెల్లెలు నొక బ్రాహ్మణుని యొద్దఁ
జదువుచుండిరి. కావలసినవిద్యల
న్నియు నేర్చికొనిరి. వాదనరేఖ
పెండ్లియాడువచ్చినఆతఁడును గురు
వునొద్ద విద్య నేర్చుకొనుచుండెను.
విద్యయన తరగతి పుస్తకము, వా
చకపాఠములుఁ గావు. కావ్యాలం
కారాదులు, పురాణములు మొద
లయినవి వానిని జదువుటవలనఁ
బ్రపంచజ్ఞానము కలుగును. అవున
కుఁగొమ్ములెన్ని? గుఱ్ఱమునుఁ గా
ళ్ళెన్ని? ఇది యెవ్వరికి దెలియంది?

గుహాలయందున వ్యాపించిన కటికి

అందఱు నెఱుఁగుదుసు. కావ్యాలం
కారాదిగ్రంథములను గుఱించి మీ
కూముందు జెప్పెదము. మదనరేఖ
యొక్క కావ్యాలంకారాది పఠన
మువలనఁ గలిగిన జ్ఞానమును జె
ప్పుటకు ముందుగా నిప్పుడు బహు
లలోఁ జదువుకొనిన యొక కన్య
క విద్యాభివృద్ధిని గుఱించిన సత్య
వృత్తాంతమును వినుండు.

ఒకయూరిలో (ఈయూరుమా
కుఁదెలిసినదే)నొక బ్రాహ్మణ
కన్యగలదు. ఆమెయ త్తవారింటికి

చీఁకటి లోకమునకు సంతోషము గలు

వెళ్ళినపిమ్మట, పుట్టినింటివారియూ
రినుండి యొకబ్రాహ్మణుఁడామె
యున్నయూరు వెళ్ళెను. ఆమెనీలా
టిరేవునఁగనఁబడి అన్నయ్యా! యె
ప్పుడువచ్చితివి. మాయమ్మ, నాయ
న బాగుగానున్నారా? యని ప్ర
శ్నించెను. అందఱును క్షేమము గా
నే యున్నారు. మొన్న సోమవార
మునాఁడూరంతయుఁ బరశురాము
ప్రీతిమైనది. మీయింటికిఁ గూడ
నేను నాఁడుపోయికొంత సేపుంటిని
అని చెప్పినాకంగడిరోఁబసిగలిగి వ
గఁజేఋంజాలదు. ఆకసమున నొకచో

చ్చితిని. సాయంకాలము మాయిం
టికిపచ్చెదను. బావగారు గ్రామ
ములోనున్నారా" యని బ్రాహ్మ
ణుఁడు పలుకరించెను. ఎవరిపని
మీఁదవారు పోయిరి. మార్గము
లో నొకచోట నీ బ్రాహ్మణున కా
కన్యక పెనిమిటి [illegible] కనఁబడి వాని
తో మాటలాడెను. మా యూరు
వచ్చి మాయింటికిరాకుండ నెక్క
డనో బసచేయుటన్యాయమా, మే
ము మీయూరికివచ్చి యెవ్వరింటి
కి వెళ్ళెదము" అని బతిమాలెను

చిన్నదిగానున్న చంద్రబింబము తనవె

ఇద్దఱును సంభాషణలో సమాధా
నపడిరి తప్పక సాయంకాలము వ
చ్చెదనని బ్రాహ్మణుఁడొప్పించెను.
మేము పనులమైనను మీచెల్లెలిని
జూచుటకైనను దప్పక రావలయు
నని బ్రాహ్మణుని, కన్యకమగఁడు
కోరెను. మీరెవ్వరైనను మాబి
డ్డనిచ్చుకొన్నపిమ్మట మావారే-
బావగారూ! నేనుగ్రొత్తవాఁడనా
నన్నింత బలవంతపెట్టవలయునా ?
యని బ్రాహ్మణుఁడు సరిదిచెప్పె
ను. మగఁడింటికి వచ్చినవెంటనే

లుగును, అంతటను నిండిఁవలేకున్నను

యాకన్యకును మగనికిని జరిగినసం
భాషణము.

కన్య—(ఎదురుగా నవ్వుమొగముతో వెళ్ళి) మాయూరినుండి రామయ్యన్నయ్య వచ్చినాఁడు.

మగఁడు— మీయూరేది? ఏయూరునుండి వచ్చినాఁడు.

కన్య—(నవ్వుచు) అలవాటు-పూ పుట్టింటివారియూరునుండి.

మగ—నాకును దారిలోఁగనఁబడినాఁడు.

కన్య—మాయన్నా వాఁడు బా

ప్రజలకు ఆనందమును గలిగించును.

గానున్నారని చెప్పినాఁడు.

మగ — నాతోఁ గూడ నట్లే చెప్పినాఁడు మీ వాండ్రయిండ్లు కాలిపోయినవని చెప్పినాఁడు.

కన్య — (ఏడ్చుచు) అయ్యో నాతోఁ జెప్పలేదేమి. నేనేడ్చెదనని గాఁబోలును.

మగ — వీతోఁ జెప్పినాఁడంటగదా?

కన్య — ఏమి చెప్పినాఁడు ఏమిటో పరశురామ ప్రీతియన్నాఁడు. నేనేమో సంతర్పణయనుకొంటిని

మగ — కాదుకాదు ఇండ్లుకాలినవి.

దీపము చిన్నదియైనను ఉపయోగమే

(చూచితిరా పరశురామప్రీతికి పదార్థమెట్లున్నను ప్రపంచజ్ఞానము లేనిదే యెన్నిచదువులు చదివిన నర్థము తెలియ లేదు.)

అన్న తండ్రితో రాజ్యమేలుటలో సహాయుడై వ్యవహారములో నున్నాడు. మదనరేఖ గురువుగారియింట జదువుకొను చున్నది, అమెయిట్టిదని యట్టిదని ముక్కు, మొగమును వర్ణించుట లాభము లేనిపని. గుణమును వర్ణించుట మంచిది. ఇపుడు మనకు గధల

గాని అనుభవయోగము కాదుగదా ? ఱ

లోనే తెలియవచ్చును గనుక దా
నికై కొన్నిబంతులు వ్యయము చే
యనక్కఱలేదు. తోడివారందఱు
ను జమావుకొని యొకనాఁడు చదు
వులగదిలోనుండి చదరలు పుస్తక
ములుఁబట్టుకొని తుఱ్ఱుమనిపరుగె
త్తిరి. మదనలేఖమాత్రము పుస్త
కములు చక్కఁబెట్టుకొనుచు వ్యా
సపీఠమును మడతపెట్టి గూటిలోఁ
బెట్టునంత గొంచెము వెనుకఁబడి
యెను గురువుగారి కుమారుఁడు
పదునెనిమిది యేండ్ల వాఁడొంటి

(జమా· ఱయుఁడను. గొప్పపర్వతములు

పాటునవచ్చికొంగుపట్టుకొని యా
మెను జూచుచుండెను. ఏమి చేయఁ
గలదు. గట్టిగానఱచునా గురుకు
మారుని బదిమంది నిందింతురు.
ఒంటిగానున్నది గురుకుమారుఁడే
మి చేయునో రెండు చిక్కులామెకు
వచ్చినవి. ముల్లుగంపమీఁది వస్త్ర
ముందీసినట్లుబట్టచిరుగకుండ ముం
డ్లుగుచ్చుకొనకుండఁ గార్యసాధ
కము చేయనెంచినది. నీవునాగురు
వు గారి కొడుకవు. నాతండ్రి రాజు
నేను గన్యకను నాతండ్రియిది విని

గూడ పిడుగైపోవునను సంగతినెఱిం

యెనా నీతండ్రికిఁ బహువుచెడునట్లు నిందించును. మీయందఱవృత్తికి భంగమువచ్చును. ఒకవేళ మిమ్ము మాదేశములో నుండవలదనునే మో వృత్తి=చేయుపని (చదువు లుచెప్పిజీవించుట) నన్ను శిక్షించు ను. అట్లుజరగెనా నన్నెవ్వరుపెం డ్లిచేసికొందురు. దానివలన మా తండ్రికిఁదలవంపులు నీవంటివాఁడు నన్నిట్లు పట్టుకొనుట న్యాయమా పెండ్లి కానికన్యకను మగవారు అం టకూడదు. పెండ్లికాకుండ నేనిం

దుకొండంబడితినా నలఁగిపోయినపు
ప్పులదండ నెవ్వరు ధరింతురు. న
న్నుఁజూచువారెవ్వరు? నీకీకష్టపు
వేళ నిట్టిదుర్బుద్ధి యేలపుట్టినది? ఇ
దియెట్లుమాఱునో నన్నువిడిచిదూ
రముగనుండుమని నెమ్మదిగఁబలికె
ను. బ్రాహ్మణబాలుఁడు నీమాట
లుకట్టిపెట్టుము. చేతికివచ్చినపండు
ను జాఱవిడుచువెఱ్ఱివాఁడను గాను
అనిపైటకొంగువిడువలేదు. పిమ్మ
ట నాకు భోజనమునకాలస్యమగు
చున్నది. మరల బడికిరావలయును

యునట్లు గుణవంతునకు దుర్గుణములుగ

నీవిట్టివాఁడవని మావారలతోఁ జె
ప్పి నీకావరముదింపెదను జూడు
మని కోపించెను. కఠినముగ మదన
రేఖ బెదిరించె కొంగువిడిపించుకొ
నిన గురుకుమారుఁడొడలుతెలియ
క క్రిందఁబడిమూర్ఛిల్లెను. ఆ బాలి
కకు వానిని విడిచిపోవ మనస్సొప్ప
లేదు. ఏలయిట్లయ్యెనని ముక్కు క
డ వ్రేలిడి గుండెపైఁ జేయిడిచూచె
ను. ఊపిరికనఁబడదు, గుండెకొ
ట్టుకొనుటలేదు. అన్నా! గురువు
వచ్చి చూచెనా నన్నేమనితలంచు

లవాఁడెంత గొప్పవాఁడయినను భయప

నోగదా ! ఈ బాలుని నేజంపినట్లుగు
నా ! ఏమి చేయవలయును. ఈతని
కోరిక కి సమ్మతించితినా కులము
లో వన్నె తక్కువయగునని భయ
పడితిని. ఈతని మరణము చే నాకుఁ
బాపము చుట్టుకొన్నది. అని "తొ
డమీఁదఁజఱచి గుండె పైఁదట్టి పే
రుపెట్టి యినుమాఱు ముమ్మాఱు
పిలిచినది. ఈప్రక్క నుండి యాప్ర
క్కకొత్తిగిలినాఁడు. కొంతమూఁఖ
ముడిగి మదనరేఖ గురుపుత్రి !
ఇంతకను వెఱ్ఱి యుండునా ! ఏదీనా

డవలసినదియే కదా. కొద్ది జీతములో

వంకఁజూడుము. నీవు నన్ను నవ్వు
లాట కింటివి గాఁబోలు గ్రహింం
ప లేక నిన్ను నేను గసరితిని నే
నునీకుఁ దెలియనిదానను గాను నీ
కోర్కె దీర్పుటకు నాకొకవరమిమ్మ
నకోరెను. ఆవిప్రతనయుఁడు తన
మాటకు సమ్మతించునని యెంచి
యేమి యావరమనియెను. "ధన
ధాన్యములు కావు, నేను బెండ్లియా
డినపిమ్మట నాపతిని జేరుటకుముం
దు నీకోర్కె తీర్చెదను. అంతవఱకు
నీవు నాకుసెలవిమ్ము" అనిన యా

మాన్నబడిపంతులను గాంచిన లక్ష్మీధికా

రాజపుత్రికతో " నేనన్నందున
కొల్లాడఁ బడను. తేనెపట్టును లేపి
తేనెం గొనకుండువాఁడు మూఢుం
డు నేను నిన్నన్నిదినములు విడువ
ను. ఇది నీవు నన్ను విడిచిపోవుటకు
బన్నినయుపాయము. ఇప్పుడు వ
లనుపడినది పెండ్లియైన పిమ్మట నీ
మగఁడు నిన్నుఁ గదలనిచ్చునా ని
న్ను నమ్మువారెవ్వరు? ఎవ్వరు
పూఁటపడెదరు. అని బ్రాహ్మణకు
మారుఁడు సమ్మతింపకుండెను. నే
నుమదనరేఖను పల్కిబొంకుటకు

రిదైన: దనబిడ్డ విషయమయి గౌరవ

నాకేమిఁపిచ్చియెత్తినదా! అనియా
యువతిపలికెను. పలికినట్లు చేయు
ట యేమి మీఁదమీఁదనున్నదా!
అదియెంతటివారికి! "ఆఁడువారి
మాటలు నడగంప్లమూటవలెనిలు
వదు. నాఁటివాని కోరిక జూద
ప్రసామ్నవంటిది. తఁచినప్పుడా
కీర్తిని ఖరగవలయును దీనికి నిలు
కడలేదు నీపీనాఁడుతప్పించి వే
జోకనాఁడు వత్తువను నమ్మకము
లేదు." అని నమ్మకున్న గురుకు
మారునకు "నేను మరలరాకుం

ము సేయుటచే గాఁ ఆధనికుని పిల్లవాం

టినా మంచివయసువానికిఁ దగిన కన్యను బెండ్లిచేయఁబోవు వారియ త్నమునకడ్డువచ్చిన కష్టాత్ములుపో వు నరకమునకుఁబోదు" నని యొ ట్టుపెట్టుకొని వాని సెలవుగొని మా దనరేఖ యింటికిఁజనినది.

మాటనిలుకడ యిననట్లుండవల యును. పెండ్లియగువఱకు స్వామగు వశోనొక్క ప్రసంగమైన బ్రాహ్మణ తనయుఁడు కాపింపలేదు. ఈతనికి వేయితలంపులుడిగి సత్యాసత్యము లు నిర్ణయింపమనస్సు పుట్టెను. ఈ

రా చకన్నె యనినమాట నిలువఁ బె
ట్టుకొనునా యసత్యమాడి కీర్తిచె
అచుకొనునా యను దృష్టి గానికి
దిగినాఁడు. కొన్నిదినములకుమదన
రేఖకుఁ బెండ్లియైనది. ఒకనాఁడు
గృహప్రవేశోత్సవము చేయనెంచి
రి. చక్కఁగా సాయంకాలమున
నామె కలంకరించిరి. దాసీజనము
మేడమీఁద స్వర్గతుల్యమైయున్న
పడకగదియొద్దకుఁ గొనిపోవుచుండి
రి. అప్పుడామెతనలో "ఆహా! ఎం
తొట్టిదిక్కు తటస్థించినదిఁ గురుపు

గాంచుచుండుట గుణాగుణ భేదము 0బట్టి

తు?నితో పెనిమిఁటిని జేరుటకుము
న్న నీకోర్కి తీర్చెదనంటిని. ఇదు
గో పెనిమిటియున్న గదిలోఁ బ్రవే
శపెట్టుచున్నారు. నేనసత్యమాడిన
దానసై పాతకము నొందుటనిశ్చ
యము. పాతకము = పాపము. గది
లోనికిఁజొరకుండ నీదాసీజనమున
కెఱిఁగించి బ్రాహ్మణుని యింటికి
వెళ్ళి వచ్చెదననిన వీండ్రు విడతు
రా! పతితోఁ జెప్పిపోవుదమనిన నా
తఁడు క్రొత్తవాఁడు నాహృదయ
మతనికింకను బయలుపడ లేదు. ఏమని

యేకాని ధనమును బట్టిగాని దనహీనత

రాచకన్నె యనినమాట నిలువఁ బె
ట్టుకొనునా యసత్యమాడి కీర్తిచె
ఱచుకొనునా యను దృష్టిగోనికి
దిగినాఁడు. కొన్నిదినములకుమదన
రేఖకుఁ బెండ్లియైనది. ఒకనాఁడు
గృహప్రవేశోత్సవము చేయనెంచి
రి. చక్కఁగా సాయంకాలమున
నామె కలంకరించిరి. దాసీజనము
మేడమీఁద స్వర్గతుల్యమైయున్న
పడకగదియొద్దకుఁ గొనిపోవుచుండి
రి. అప్పుడామె తనలో "ఆహా! ఎం
తటిచిక్కు తటస్థించినదిఁ గురుపు

లాంఛనముండుట గుణాగుణ భేదముంబట్టి

తుష్టినితో పెనిమిటిని జేరుటకుము
న్న నీకోర్కి తీర్చెదనంటిని. ఇదు
గో పెనిమిటియున్నగదిలోఁ బ్రవే
శపెట్టుచున్నాను. నేనసత్యమాడిన
దాననై పాతకము నొందుటనిశ్చ
యము. పాతకము=పాపము. గది
లోనికిఁజారకుండ నీదాసీజనమున
కెఱిఁగించి బ్రాహ్మణుని యింటికి
వెళ్ళి వచ్చెదనని వీండ్రు విడతు
రా! పతితోఁ జెప్పిపోవుదమనిన నా
తఁడు క్రొత్తవాఁడు నాహృదయ
మతనికింకను బట్టుపడలేదు. ఏమని

యేకాని ధనమును బట్టిగాని దనహీనత

తలంచునో యిన్నిటికిని దీనికుపా
యమేమని యొకరితోఁ జెప్పదగి
నదికాదు ఓధర్మదేవతా! నన్ను
రక్షింపుము. వాఁడెంత! బ్రాహ్మ
ణబాలుఁడేమి చేయునని త్రోసి వి
డిచి మాట తప్పరాదుగదా! అని
యెంతయుఁదలపోసి యేదియేమై
నను పెనిమిటి సేవ పొందుటకం
టె వేఱుమార్గము దీనికి లేదని ప
డుకటింటిలోనికిఁ బోయెను. అప్పు
డి యామె పరితాపము చెప్పనల
విగానిది. చెప్పుదునా మానుదు

ను బట్టిగాని కాదు. ఒకొక్క సమయ

నా యని విచారించి విచారించి
యితనికే జెప్పక తీరునదికాదు.
పదుగుతోఁ జెప్పిన తీరునదికాదని
యాతనియొద్దఁ జేరినది ఆసమయ
మెట్టిదో యోజింపుఁడు. క్రొత్త
పెండ్లికూఁతురు పరస్థలమునుండి వ
చ్చిన క్రొత్తమగఁడు చెప్పవలసిన
మాటయెంతటిదో యప్పటిసిగ్గెం
తటిదో యాలోచింపుఁడు సాహ
సించి సిగ్గొకమూలకుఁ బోయినిలు
చునట్లు సాష్టాంగముగా నేలఁబడి
మొక్కినది.

ముస జనకుఁడు కుమారుని మాటలో

క. కరయుగళంబులు జరణంబులు
నురము లలాటస్థలంబు నున్నతభుజ
ముల్
ధరధరణి మోపి మ్రొక్కిన
బరువడి సాష్టాంగ మండ్రు పరమము
నీంద్రుల్.

ఈపద్యము సాష్టాంగము చేయు రీతిచెప్పుచున్నది. మనము వరువడి వెట్టుకొనుటకే యిది పుట్టినట్లెంచుచున్నారము.

పెనిమిటి—(లేవనెత్తి) ప్రాణేశ్వరీ నన్నునీవింకను దెలిసికొనలేదు. నన్ను పరునివలె భావించుచున్నట్లున్నది

కొలంగవలసినవాఁడగును. పెద్ద పిన్న

లెమ్ము లెమ్ము నేమనీవాఁడను నీవే
దో చెప్పఁదలఁచినట్లున్నది చెప్పుము
• భార్య— క్షమింపవలయును క
న్యాత్వమున గురునియొద్దఁ జదువు
చుగుహ స్పృశ్యునిమష్టస్త్రినుండి త
ప్పించుకొనుటకై వివాహమైనప
దంపడి పెనిమిటిం జేరుటకంటె ము
న్నె నీకోర్కితీర్తునంటిని కన్యాత్వ
ధర్మములను బాడుచేసికొనుట పా
పముగాని పెనిమిటిసెలవుపైఁ జేసి
నదాన దోషమురాదు. నేను పల్లి
బొంకనిదానవె నవో బాపంబు
ల తారతమ్యము లేక బుద్ధినిబట్టి జరు

చుట్టుకొనును. పాపాత్మురాలైన భార్యం బెట్టుకొన్న పురుషుఁడు మఱింత పాపియగును. నన్నేల్లచేయు మన్న నట్లు చేసెదను.

పి— (యాలోచించి) "ఎంత సాహసకార్యము! ఆఁడువారెంతటి ప్రతిజ్ఞ లైనఁ జేయుదురు. ఎఱిఁగియుండి నాభార్యయ బరుని యొద్దకేఁ బంపుటెట్లు పంపకున్నన సత్యదోషము సిద్ధించును.

భార్య— సత్యవాక్యమట్లుండనిమ్ము ఆఁడువారి మాయలు మగవా

గునని యగుటంజేసి చిన్నవాఁడయిన

ను కనిపెట్టలేరు. చేయవలయు న
నిన నెంతకయినఁ జాలుదును. నే
నట్టిదాసను గాను. నీయొద్దదాపరి
కమేల. పోయిరమ్మన్నఁ బోయి వ
చ్చెదను. మానుమనిన మానుదు
ను గాని నావలన నీకుఁ బాప
ము చుట్టుకొనుటకు నేను సహింప
క యింతటిరహస్యమును దెల్పితిని.

పెనిమిటి— నేను బాప మన్న
భయపడువాఁడను. సత్యముతప్పు
టయన్న మరణము నొందుటయే.
కావునఁ బోయిరమ్ము.

ను గుచూరుఁడు చెప్పినట్లే నడువవలసి

మదనరేఖ యత్యంతసంతోష మునొంది మగనికి మ్రొక్కి యిలు వెడలి చల్లగ నొంటిగ రాజమార్గ మునఁ బడి బ్రాహ్మణ గృహమున కుఁ బోవుచుండెను. చీఁకటి, చిను కులుపడుచున్నవి. మసిబొగ్గులరా శివలెనున్న యారాత్రివేళనంతకం టెఁ గాఱు నలుపు పైకి చట్టునఁ గంటికిఁ గనఁబడు దేహముతోనొ క రాక్షసుఁ డెదురుపడి "ఎవ్వరు? వయసులోనున్న యాఁడుది. దొం గతనముగా నింటివారిని మాయ

వచ్చుచున్నది. అందువలన నేనీతిశాస్త్ర

చేసి యెందో పోవుచున్నట్లున్నది.
నిలునిలు" మని యడలించెను.

మదనరేఖ—నేను రాజపుత్రి
ని. గురుపుత్రుని కోర్కి దీర్పం బో
వుచున్న దానను.

రాక్ష—ఛీ! ఏటిమాట. అట్టి
నీతండ్రి, అట్టి నీ కొత్త మగఁడు,
ఇట్టిపనికి నిన్ను బంపుచున్నారా?

మద— అసత్య దోషమునకు
భయపడి—

రాక్ష—మనుష్యు లెట్టి నీచ
పుఁబనులు చేయుటకయిన నొడఁ

మదనరేఖ యత్యంతసంతోష మునొంది మగనికి మ్రొక్కి యిలు వెడలి చల్లగ నొంటిగ రాజమార్గ మునఁ బడి బ్రాహ్మణ గృహమున కుఁ బోవుచుండెను. చీఁకటి, చిను కులుపడుచున్నవి. మసిబొగ్గులరా శివలెనున్న యారాత్రివేళనంతకం టెఁ గాఁఱు నలువు పైకి చట్టునఁ గంటికిఁ గనఁబడు దేహముతోనొ క రాక్షసుఁ డెదురుపడి "ఎవ్వరు? వయసులోనున్న యాఁడుది. దొం గతనముగా నింటివారిని మాయ

వచ్చుచున్నది. అందువలన నేనీతిశాస్త్ర

చేసి యెందో పోవుచున్నట్లున్నది.
నిలునిలు" మని యదలించెను.

మదనరేఖ — నేను రాజపుత్రి
ని. గురుపుత్రుని కోర్కె దీర్పఁబో
వుచున్నదానను.

రాక్ష — ఛీ! ఏటిమాట. అట్టి
నీతండ్రి, అట్టి నీ కొత్త మగఁడు,.
ఇట్టి పనికి నిన్ను బంపుచున్నారా ?

మద — అసత్య దోషమునకు
భయపడి —

రాక్ష — మనుష్యుఁ లెట్టి నీచ
పుఁబనులు చేయుటకయిన నొడఁ

మునసంపూర్ణప్రజ్ఞగల బుద్ధిమంతులు

బడుచున్నారు నా కాఁకలిగా ను
న్నది నిన్ను దిననిమ్ము.

మద — ఆడినమాట తప్పిన పా
పాత్మురాలి నెట్లు భుజింతువు. కా
నికూడుదిందువా ? రెండుగడియ
లు తాళుము. తిరిగివచ్చెదను.

రాక్ష — ఆడిన మాట తప్పని
వాఁడు, పుచ్చుకొన్నయప్పు సరి
గాఁదీర్చినవారు మనుష్యులలో ను
న్నారా ? నిన్నువిడువను.

మద — ఉండకేమి — రెండుగ
డియలు తాళఁజాలవా ?

పిల్లవాండ్ర నోటినుండివచ్చినవి యైన

రాజు—ఉన్నను సముద్రము లోని రత్నములవలెఁ గనఁబడరు. ఆఁకలిగొన్నవాఁడు రెండు గడియలుగాదు, రెండు నిముసములు నిలువలేఁడు. నిన్ను విడిచిన మరల రావు

మద—ఈ యాకాశము భూమిసాక్షిగా రెండుగడియలలో వత్తును.

రాజు—నీవు రాకుంటివా గాఢనిద్రలో నున్నవానినిబొడిచిచంపినవాని పాపమునఁ బోదువు చు

మా. ఆడిబొంకుట నీకుఁ దగదు.

మద — అట్లే కానిమ్ము

అని యక్కడనుండి మెల్లమెల్ల
గ గురుగృహమునకుఁబోయియొం
టిగాఁ బండుకొనియున్న సమయ
మున గురుపుత్రుని లేపి నాడు నీవ
రముచొప్పునఁబోయి పెండ్లి యా
డి మాటనిల్పుకొనుటకయి వచ్చిన
దానననిపల్కెను ఆబాలుఁడు అ
ద్దిరా! ఆఁడుదానవనియనీవే! రా
జపుత్రివి! వయసుదానవు! నా
తండ్రిశిష్యురాలవు! శివశివ! అ

యునని చక్కఁగా నుడివియున్నారు.

యినయుంటిబిడ్డవు ! నీకునన్నిట్లకు
గఁజెల్లునా ! యనియెను.

• మద—అబ్బ ! యెంతటినంగ
నాచినైతివి. అల్లనాఁడు నా మాన
భంగము చేయఁ దలఁచి నీ ప్రాణ
ముం బోఁగొట్టుకొనఁ దలఁచియుం
తలో వైరాగ్యమునొందితివా !. ఎ
ఱుఁగనివారియొద్దఁ జెప్పుము నీ
పరితాపములు.

బాలుఁడు — రాజకుమారికవు
నీవేమిచెప్పినను జెల్లును. నీకెదురు
త్తరము నేనీయఁజాలను. ఇట్టిపను

కాఁబట్టి నీతికోవిదుః మాటలు వ్యర్థము

లోనర్చిన మమ్ము గురుపదముగఁ
జూచుకొను రాజులు, సూరి పెద
లు నాదరింతురా !

మద— ఓరి మునిముచ్చా!
ఇంతటివాఁడవు నన్నప్పుడంత చే
సితివేల ? కుక్క వేషము వేసినప్పు
డు మొఱుఁగక తప్పదు సిగ్గువిడ
చి యింతకువచ్చి యూరక పోవుట
నాకుఁదగదు. మాట తప్పరాదని
వచ్చితిని. నీవునన్ను పేక్ష చేయరా
దు. సన్న్యాసివైతివా ? వైరా
గ్యము ముదిరినదా ? నాపెనిమిటి

కి వెలచుచున్నావా? నా పనిమి టితోఁ జెప్పియేవచ్చితిని. నేనుమ రలఁబోవలయు నాలస్యము కారా దు.

బాలు—రాజపుత్రి! నీవు నా చెల్లెలువంటిదానవు. కన్నుగానక నాఁడు తప్పుచేసితిని. ఆడినమాట తప్పక నీవువచ్చితివి. ఆనాఁటి పని మహాపాతకం బని తెలిసికొంటిని. ఆనేరనిపని కయి వచ్చిన పాపము పోఁగొట్టుకొనుటకు నాకుఁ దల ముక్కలైయున్నది. నన్ను క్షమిం

చి నీపతికడకుంబొమ్ము నీ సత్యవా
క్యపారీణత జగమునం గ్రమముగ
వెల్లడియగును.

అనిపలికిన మదనరేఖ తిరిగి వచ్చుచుండ రాక్షసుండు "ఏమి! చెక్కు చెదరక వచ్చుచున్నయది. వెళ్ళినట్లె మరలి వచ్చుటకుం గారణమే" మని యడిగెను. "నాయదృష్టవశమున నాతని చిత్తము ధర్మమార్గాయత్తమయినది ఇంక నాలస్యమేల నీ యాంకలిం దీర్చుకొను" మని యామె రాక్షసుం

లు కలవారను ఖ్యాతినిం గాంచెదరు

గోరెను. చూడుఁడు. బ్రాహ్మణు
నియింటికిఁ బోవ సెలవడిగినది. న
డుమ రాక్షసుఁ డొక్కఁ డడ్డినాఁ
డు పెనిమిటి యెదురు చూచుచు
న్నపుడు రాక్షసున కాహారమగు
టతటస్థించినది చిక్కులోఁ జిక్కె.

ఆ రాక్షసుఁడు ముక్కున వ్రే
లు వెట్టికొని "ఈ స్త్రీ యెంతటి స
త్యవతి! నియమముగలది! దీనిని
మ్రింగి యేగతికిఁ బోదునో. ఎన్ని
జీవులనో చంపి పొట్టఁ బెట్టికొంటిని.
ఇఁకఁ బ్రపంచములో నసత్య వా

గాక. సుగుణ మేభూషణము. సుగుణ

దులంబట్టి భ్రమింగెదను" అనియెం
చి పశ్చాత్తప్తుఁడయి (ముందుచె
డ్డపనిచేసి పిమ్మట నొచ్చుకొనుట
పశ్చాత్తాపము) తల్లీ! నన్నుదు
ర్గతి బొందకుండఁ గాపాడుమని
ప్రార్థించెను. "అన్నన్నా! నీ
కాఁకలిగానున్నది. చాలరాత్రియ
గుచున్నది. నీవు నీరసపడియున్న
వాఁడవు. నన్ను భుజియింపుము"
అని మదనరేఖ బతిమాలెను.
"వలదు వలదు. నీసత్యవాక్యము
ను, నీపెనిమిటి గొప్పఁదనమును,

పా. ప్రాణము. సుగుణపా. మానము.

బ్రాహ్మణకుమారుని వైరాగ్యము
ను సంతోషమానసునిఁ జేసినవి.
కడుపునిండినది. నీవు నాకిప్పుడు
జ్ఞానమార్గ ముపదేశింపు మని
దానవుఁడు కోరెను. "నీయాఁక
లిమాటలతోఁ దీరదు. నన్నుమిం
గి యెవ్వ రయిన మహాత్ములయొ
ద్ద జ్ఞానవాక్యములవినుము. శరీర
ము నిల్పుకొమ్ము." అని మదన
రేఖ యెంత చెప్పినను రక్కసుండు
వినలేదు. మదనరేఖ వానికి బొం
కవలదని, హరిభక్తియుతుఁడ వ

గుము. హరిభక్తి లేని మనుష్యు
లే రాక్షసులుగాని మీరు రాక్షసు
లు కాఁజాలరు. అనిచెప్పి పెనిమి
టిపాలికిఁజని జరిగినవృత్తాంతంబా
తయుఁ జెప్పినవిని తనకిట్టికన్య భా
ర్యయగుట యొక గొప్పభాగ్యము
గానెంచి యామదనరేఖ నతిప్రే
మంగాదరించుచు సుఖంబుననుం
డెను. రాక్షసుఁడు విరాగియై య
డవిలో నిరాహారియై విష్ణుభక్తి
చే మోక్షము నొందెను కొన్ని
నాళ్ళకు శ్రీహరి యాదంపతులకు

సుగుణమే ధనము. సుగుణమే ప్రా

యీ గరుణించి కలలోవచ్చి మీ
కేమి కావలయునో కోరుకొండని
యడిగెను. ఇంతకంటె వేఱుకోరి
కమాకు లేదు. మా మనస్సు లెల్ల
ప్పుడును సత్యమునందు నిలుచు
నట్లును గడపట నీ పాదపద్మసేవ
దొరకునట్లును గరుణింపుమని వేం
డికొనిరి. ఇచ్చితినని పరమేశ్వరుం
డదృశ్యుం డయ్యెను. సత్యవాక్య
ము మదనరేఖ మానప్రాణములం
గాపాడినది. సత్యవాక్యము నందలి
గౌరవము బ్రాహ్మణకుమారుని న

ణమిత్రము. సుగుణమే చుట్టము. సు

స్వర్గమునకు దింపినది. రాత్రి సునికి వైకుంఠము లభింపఁ జేసినది. ప్రపంచమంతయు సత్యము వలననే నిలిచియున్నది. భారతములో నొకచోట, సూర్యుఁ డేయాధారమున నాకసమున వ్రేలాడుచున్నాఁడను ప్రశ్నకు "సత్యాధారమందు బుధులు" అని చెప్పఁబడియున్నది.

సత్యవాక్యము

సంపూర్ణము.

[illegible]

10076